TARUPETTÄI

KARULA RAHVUSPARGI INFOLEHT nr. 40 hilissügis 2009

Foto: Kotkaklubi

Ei praegu ole enam aeg pesa punuda ega poegi kasvatada - vähemalt mitte mustal kurel - aga suvel nad tegid nii üht kui teist siin Karulas ja edukalt!

Nüüdseks on kurepere oma tiivad selga võtnud ja soojematele aladele puhkama läinud ning loodetavasti elusalt-tervelt kohale jõudnud.

Aga meie elame siin edasi - punume oma pesi ja kasvatame oma lapsi. Erinevalt kureperest on meil pesa ehitamiseks vaja ehitusluba ja poegi ei või kah üle pesa serva lükata, kui toit majast otsas...ja lõunamaa reisi eest tuleb kah maksta ...inimeste elu on ikka keerulisem...

Tutvume Luukina talu peremehega

Ehitamisest rahvuspargis

Kuidas möödus suvi mustal toonekurel? Kuis elavad mudakonnad?

Järelvalvepäevik nendib, et rikkumisi oli suvel suhteliselt vähe

Tarupettäi sobitab tutvust

Viimasel ajal on Rebasemõisas Luukinas aastaid tühjana seisnud endise metsavahikoha ümbruses märgata jälle toimetamist. Küll on võetud võsa, küll veetud teele kruusa. Paratamatult kerkib küsimus, kes ja milliste plaanidega seal tegutseb. Tarupettäi võttis Luukina uue peremehega ühendust ja jagab nüüd vastuseid lugejatega.

Kes sa oled ja kust pärit?
Olen Kaspar Murumets, sündinud Saare vallas Jõgevamaal, kuid elanud seal ainult esimese eluaastani. Siis kolisid vanemad Põlvamaale Räpina valda Ruusa külla. Kuni Valka tööle asumiseni olen oma elu seal elanud. Koolis käisin Ruusa algkoolis, Ruusa põhikoolis ja Räpina Ühisgümnaasiumis. Peale gümnaasiumi lõpetamist astusin Eesti Maaülikooli metsamajanduse erialale. Enne seda läbisin ajateenistuse Eesti Mereväes. Kooli ajal olin tööl ka lirimaal ühes metsandusega tegelevas talus. Ülikooli lõpetasin 2006. aastal. 2007 asusin tööle Valga metskonda, Sangaste vahtkonna metsnikuna. Alates 2008. aastast töötan RMK Kagu regioonis praakerina. Perekonnaseis on vallaline, kuid elukaaslane on olemas ja elab hetkel Räpinas.

Kas Luukina saab olema sinu kodu? Suvila? Pelgupaik? Midagi muud?
Esialgu suvila ja pelgupaik. Tööd on siin palju. Eks ma jõudumööda proovin talu taastada ja siis hiljem näeb. Enda unistustes tahaksin siin kindlasti elada. Elektriühenduse taastamisega on probleeme. Eesti Energia ütleb, et enne aastat 2014 pole lootustki voolu saada. Olen mõelnud ka esialgu sauna väljaüürimist metsaonnina, et talu taastamiseks raha teenida. Aga eks näis.

Kas maja ostmine rahvusparki oli teadlik valik või juhus?
See oli teadlik valik. Juba enne, kui Valka tööle asusin, oli see kant mul südames. Kunagi keskkooli lõpus tegime sõpradega ühe ekspeditsiooni siia. Ma polnud siin varem käinud, kuid kuulnud olin palju. Käisime metsavendade punkreid otsimas. Teadsin ka,

Kaspar Murumets *Foto:erakogu*

et vendadel Voitkadel oli siin üks punker. Siinne loodus võlus mind sedavõrd, et tahtsin siia ikka ja jälle tagasi.

Kuidas oled saanud infot kaitseala kohta?
Põhiliselt Tarupettaist ja rahvuspargi kodulehelt.

Millised on esimesed muljed ja kogemused kaitsealal toimetamisega ning kooskõlastuste saamisega?
Üldiselt positiivsed. Siin on muidugi raskem toimetada. Kõik on suhteliselt kaugel. Näiteks lähim kruusakarjäär on Sangastes. Kõik see teeb plaanide elluviimise raskemaks. Õnneks on siin inimesed abivalmis.

Kas on kavas ka kohalikes tegemistes kaasa lüüa ning kuidas?
Kui keegi talgud korraldaks, siis tuleksin hea meelega appi.

Küsimusi esitasid Olivia Till ja Pille Tomson

Täname Kasparit lahkesti antud vastuste eest!

Meeldetuletuseks ehitustegevusest kaitsealal

Aeg-ajalt on mõistlik tuletada meelde asju, mis kiire elutempo juures kipuvad ununema. Igapäevases kiirustamises tundub tihti, et tark on oma mõte kohe esimesel võimalusel ellu viia ning alles hiljem selgub, et...

Kaitseala territooriumil ehitustegevust planeerides on mõistlik alati üle küsida, kas plaanitav tegevus vajab kellegi poole pöördumist ja kooskõlastamist või mitte.

Üldjuhul ehitatakse rahvuspargi piiranguvööndi osas. Uut hoonestust võib rajada vaid olemasolevale hoonestusalale või algsetele taluõuekohtadele, vaid rajatisi võib ehitada ka väljaspoole olemasolevat hoonestusala.

Piiranguvööndis on lubatud ilma kaitseala valitseja ja omavalituse nõusolekuta püstitada olemasoleval hoonestusalal kuni 15 m² suurusi ja 4m kõrgusi sõrestikkonstruktsiooniga abihooneid ja alla 4 m kõrgusi rajatisi. Väljaspool hoonestusala on lubatud ilma nõusolekuta rajada põllumajandusmaal karjaaedasid ja kuni 15 m² suurusi ja 4 m kõrgusi põllumajandusotstarbega sõrestikkonstruktsiooniga hooneid, näiteks loomade varjualuseid. Suuremad rajatised vajavad juba nõusolekuid.

Kui kavandatav ehitis on suurem, kuid ehitusalune pind jääb alla 20 m², tuleb pöörduda Keskkonnaameti poole kirjaliku nõusoleku saamiseks. Hooned ja rajatised, mille ehitise alune pind on suurem kui 20 m², kuid väiksem kui 60 m², nõuavad vastavalt ehitusseadusele kohaliku omavalituse kirjalikku nõusolekut ja siis on vaja esitada vastav taotlus kohalikku omavalitsusse. Suuremate ehitiste puhul (üle 60 m²) tuleb kohalikust omavalitsusest taotleda esmalt projekteerimistingimused, koostada projekt ning seejärel taotleda ehitusluba. Omavalitsus võtab omakorda ühendust kaitseala valitsejaga (Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon) kooskõlastuse saamiseks.

Samamoodi käib asi ka tiikide rajamise puhul – sõltub tiigi pindalast, kas nõutav on kirjalik nõusolek (üle 20m²) või ehitusluba (üle 60m²). Kui süvendatakse olemasolevat tiiki, siis üle 500m³ pinnase väljakaevamise puhul tuleb tellida keskkonnamõjude hindamine. Keelatud on veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, välja arvatud Keskkonnaameti nõusolekul tiikide puhastamisel või talukompleksi juures oleva kraavi laiendamisel.

Liiva-, kruusa- või savi võtmisel oma tarbeks tuleb vastav luba taotleda Keskkonnaametilt. Kuna Karula puhul on tegemist rahvuspargiga, kus kaitstakse ka kultuuripärandit, sealhulgas hoonestust, tuleb tähelepanelik olla ka ümberehituste kavandamisel. Üldjuhul on hoonete väliskonstruktsioonide muutmine keelatud. Keskkonnaameti nõusolekul on lubatud katuse viilkatuseks ehitamine, hoonele tuulekoja ehitamine, hoonete esialgse välimuse taastamine, kaitse-eesmärkidele mittevastavate hoonete lammutamine ja ümberehitamine ning eksperthinnangul lagunenud hoonete lammutamine või rekonstrueerimine. Kuna ehitise lammutamine on ehitusseaduse mõistes ehitustegevus, siis tuleb selleks kindlasti võtta vallast ehitusluba.

Kõiki kirjeldatud tegevusi võib alustada alles siis, kui vastav luba on käes. Juhul, kui tegevus vajab kooskõlastust või luba ning seda ei ole võetud, tegeleb asja menetlemisega Keskkonnainspektsioon. **Keskkonnaamet ei kooskõlasta tegevusi tagantjärele!** Seetõttu küsige julgelt nõu enne, kui ehitust alustate ja varuge ka aega paberite kordaajamiseks.

Henno Peegel
Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni
looduskasutuse spetsialist

Vahil toimunut menetleb Keskkonnainspektsioon

Eelmises lehes sai lugejaid teavitatud tegevusest Vahi talukohas, kus oli tuvastatud ebaseaduslik hoonete lammutamine ning hulk muid tegevusi, mille puhul oleks tulnud eelnevalt taotleda vastavat kooskõlastust või luba.

Septembri keskpaiga seisuga on Keskkonnainspektsioonis menetluses mitmed antud maaüksusel teostatud tegevused ning väidetavalt tehakse lähiajal ka otsus, kuid milline see tuleb, on praegu veel vara öelda. Keskkonnaamet on antud küsimuses Keskkonnainspektsioonile esitanud omapoolsed seisukohad ning käinud kohapeal ütlusi andmas.

Täpsema info saamiseks on võimalik pöörduda Keskkonnainspektsiooni Võru büroose või Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni looduskasutuse spetsialisti Henno Peegli poole telefonil 516 1479.

Henno Peegel
Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni
looduskasutuse spetsialist

TASUB TEADA

Kes külastasid Karulat möödunud suvel?

Sel aastal tegeles Karula rahvuspargi külastuskorraldusega esmakordselt RMK. Rahvuspargi külastuskeskuses oli alates 15. maist kuni 15. septembrini iga päev avatud RMK teabepunkt, kust oli võimalik saada infot ja trükiseid rahvuspargi kohta.

Kokku teenindati sel perioodil teabepunktis 2102 inimest, neist 75 telefoni teel ja 2 elektronposti teel. Enim käis siin külalisi juulikuus, mil astus teabepunktist läbi 590 külastajat. Suurem osa rahvuspargi külastajatest olid eestlased, välismaalasi oli 216. Enamus välismaalastest kõnelesid inglise keelt, kuid oli ka vene, soome, saksa, läti ja prantsuse keelt kõnelevaid turiste.

Rahvuspargi teabepunkti külastajate arv on varasemate aastate näitudega võrreldes mõnevõrra langenud. See on ehk seletatav kodus tehtava suurema eeltööga – tänapäeval on võimalus enamus vajaminevast infost juba enne matkale minekut interneti vahendusel kätte saada. Sageli tutvutakse interneti vahendusel matka sihtpunkti ööbimisvõimaluste, vaatamisväärsuste ja kohaliku eluoluga. Seda näitab ka RMK kodulehekülje tihe külastatavus.

Rebasemõisa vaatetornis käis ~2200 inimest. Aga Haukamäe tornis? *Foto: erakogu*

Kuigi teabepunkti külastatavus on mõningal määral langenud, ei saa sama öelda rahvuspargi kohta tervikuna. Selle aasta juunis paigaldatud loendur näitas Ähijärve külastajate arvuks ligi 5000 inimest ja Rebäsemõisa vaatetornis ligi 2200 inimest. See arv on kindlasti suurem, sest loendur loeb vaid ühest konkreetsest kohast mööduvaid inimesi.

Kaidi Jõesalu
RMK Karula teabepunkti teabespetsialist

Häid uudiseid Karula loomariigist

Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni inventuuride ja seirete tellimise ning nende läbiviimise tingimused käesoleval aastal ei olnud üldise rahapuuduse olukorras sugugi soodsad. Karula rahvuspargi kaitsekorralduskava kohaselt koostatud rahataotlusesse lülitatud näriliste inventuur jäeti algsele idee tasemel positiivsele otsusele vaatamata rahastamata. Samal rahanappuse põhjusel olime edasi sunnitud lükkama planeeritud kahepaiksete koelmute hooldustööd ja võimalike uute lompide rajamise. Loodetavasti koidab õige pea juba nende plaanide elluviimiseks soodsam periood.

Ühte-teist Karula rahvuspargis ja selle ümbruses siiski tehti. Lõpuks ometi toimus Keskkonnaameti peakontori koordineerimisel üle-Eestiline metsise elupaikade inventuur. Peamiselt metsise mängupaikade asukohtade täpse registreerimise ja metsisekukkede loenduse eesmärgil tehtud välitööd toimusid teiste seas ka viies erinevas mängupaigas Karula rahvuspargi lõunaosas ja sellega külgnevates metsise kaitseks moodustatud püsielupaikades. Kukkesid loendati Väike-Apjal, Arukülas, Koemetsas, Põrgujärvel ja Ubajärvel. Mänge külastas Eesti Ornitoloogiaühingu egiidi all Urmas Roht. Hea meel on tõdeda, et kõik külastatud mängupaigad on metsise poolt jätkuvalt asustatud. Veel enam, võrreldes viimase, 2002. ja 2003. aastal tehtud inventuuriga on metsisekukkede arv püsinud siin piirkonnas valdavalt stabiilne. Põhjust selle tulemuse üle rõõmustada pakub siinse asurkonna võrdlus metsise üleüldise käekäiguga Eestis. Sama inventuuri raames kontrollitud 111 mängu põhjal tuuakse välja, et viimase 14 aasta jooksul on 60% mängupaikades metsise arvukus vähenenud, 36% puhul stabiilne ja 4% osas suurenenud. Vaatamata ettevaatlikkusele, millele inventuuri aruanne nende numbride tõlgendamisel manitseb, on siiski põhjust head meelt tunda, et Karula kandis ei ole metsise asurkondade seisund sarnaselt paljude teiste aladega näidanud halvenemise märke. Eraldi võib välja tuua fakti, mille üle on põhjust eriti uhkust tunda – Koemetsa metsise püsielupaik oma loendatud 9 kukega on inventeeritud aladest arvukuselt kolmas!

Metsisekana. *Foto: Mati Kose*

Harivesiliku tegevuskava raames tehtud harivesiliku ja mudakonna inventuur keskendus tänavu nende liikide leviku ja populatsioonide seisundi väljaselgitamisele Valgamaal. Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastusel teostasid välitöid MTÜ Põhjakonn eksperdid Taani herpetoloogi Wouter de Vries juhtimisel. Karula rahvusparki selle ala piisava läbiuurituse tõttu olulisel määral küll ei inventeeritud, kuid üksikuid vaatlusi koguti Rebasemõisa-Mähkli tee äärstest väikeveekogudest. Karula kandi inimestele huvipakkuvam uudis tuleb aga vahetult rahvuspargi läänepiiri tagant. Mägistest saabunud info kontrollimisel leidis tõestamist selle piirkonna asustatus

Harivesilik *Foto: Merike Linnamägi*

harivesiliku poolt. Ainus leitud kudemisveekogu on optimaalsete elutingimustega vanem tiik. Wouter de Vries'i hinnangul on piirkonnas aga sobivaid alasid, mida harivesilik asustada võiks, veelgi. Senini

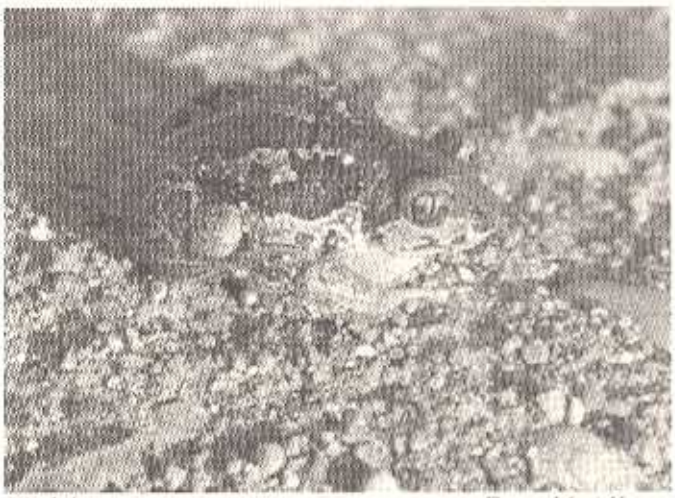

Mudakonn. *Foto: Mati Kose*

rahvuspargile kõige lähemalt kindlaks tehtud harivesiliku leiu kõrval leidis kinnistust ka mudakonna ulatuslikum levik Karula kuplitel. Siinne, ülejäänud Valga maakonna asurkondadest elujõu-lisem ja paremal järjel olev mudakonna populatsioon võlgneb oma hea järje eksperdi sõnul osaliselt kopra üleujutusalade rohku-sele piirkonnas. Huvitaval kombel leiti mudakonna ka nö. ebatüüpilistest elupaika-dest, näiteks Õdre järve äärest metsast.

Viimaks mõningad sõnumid must-toone-kure ja kotkaste eluolust rahvuspargis. Riikliku seire aruannet ei ole küll veel meile esitatud, kuid teada on, et tänavusel suvel tõestati viieaastase pausi järel jällegi must-toonekure pesitsus rahvuspargis. Pautsjärve reservaadis pesitsenud toonekurepaar tõi edukalt ilmale kaks järglast (v.t. foto esikaanel). Must-toonekurg on siinmail küll sage külaline, kuid uuemad andmed nende lindude väga suurest liikumisraadiusest muutsid eksperte murelikuks, kas toonekurg rahvusparki igal aastal tingimata oma koduna üldse tunnistab. 2009. aasta osas võime selles aga kindlad olla. Kogutud vaatlused võimaldavad tõsta ka väike-konnakotka arvukushinnangut. Konnakotka poolt asustatud pesi viimas-tel aastatel küll leitud ei ole, kuid juhukohta-mised lubavad oleta-da kolme kotkapaari territooriumi ulatumist rahvuspargi piiresse. Kalakotkaste pesitsusedukuse kohta meile seni infot laekunud ei ole, küll on tulnud jutuks, et tänavu oli täiesti normaalne kalakotka aasta.

Priit Voolaid
looduskaitse bioloog

JÄRELVALVEPÄEVIK

Viimasest järelvalve-teemalisest artiklist on möö-das päris mitu lehenumbrit ja võiks arvata, et materjali, mida siin kajastada, on kuhjunud selle aja jooksul päris palju. Õnneks see siiski niimoodi ei ole. Rikkumiste suhtelise vähenemise üle võib ainult rõõmustada. Suhteline on vähenemine seetõttu, et külastuskoormus on küll tõusnud, kuid pahategude arv mitte. Kas selle põhjuseks võib olla inimeste teadlikuse tõus või hoopis järelvalve nõrgenemine või ehk masu? Vaatame siis koos, mis on sundinud rahvuspargi külastajaid paremini käituma.

Inimeste teadlikkus on kahtlemata kasvanud. Ehk on hakanud toimima igasugu soovitused, käsud ja ohtralt jagatud loodusharidus. Hea kui see nii oleks.

Võib arvata, et järelvalve on mõnevõrra nõrgenenud. Põhimõte – pole näinud, järelikult pole olnud – kehtib ka tänapäeval. Eks ole Keskkonnainspektsioonil inimesi vähe ja igale poole nad ei jõua. Samas puudub meil kohapeal inimene, kes teaks enam-vähem kõike rahvuspargis toimuva kohta. Külastuskorralduse so lõkke- ja puhkekohtade ning matkaradadega seonduvate

probleemide puhul tasub ühendust võtta RMK Haanja-Karula puhkeala juhataja **Tarmo Denksiga (518 4294)**, loodusvahi **Mati Urbanikuga (529 0388)** või teabespetsialisti **Kaidi Jõesaluga (782 8350, 5304 3504)**.

Ka kolmas põhjus – masu – võib kindlasti olukorda mõnevõrra mõjutada. Kui vaadata, palju inimesi meie puhkekohti külastas ja kes nad olid, siis on mõned muutused silma hakanud küll. Rohkem oli sel suvel näha siia perega koos puhkama tulnuid ja vähem niinimetatud rullnokkasid.

Üht teist on siiski juhtunud. Märtsi lõpus oli Ödri lõkkekohas üks kõvem pidu maha peetud ja osa pudeleid visatud haprale järvejääle katki. Ei teagi, palju nende pudelikildude otsa suvel jalgu veristati.

Aprillis teatati sõelapõhjaks lastud rahvuspargi piiriviidast. Lähemal uurimisel selgus, et seda märki oli laskmas käidud kaks korda. Kokku oli tulistatud märgi pihta vähemalt 7 lasku. Juunis oli ilmselt sama tegelase poolt tulistatud paar pauku Kivi metsaonni viida pihta. Mai alguses oli meie lõkkekohtades maha põletatud kaks puude varjualust. Imelikuks tegi asja see, et

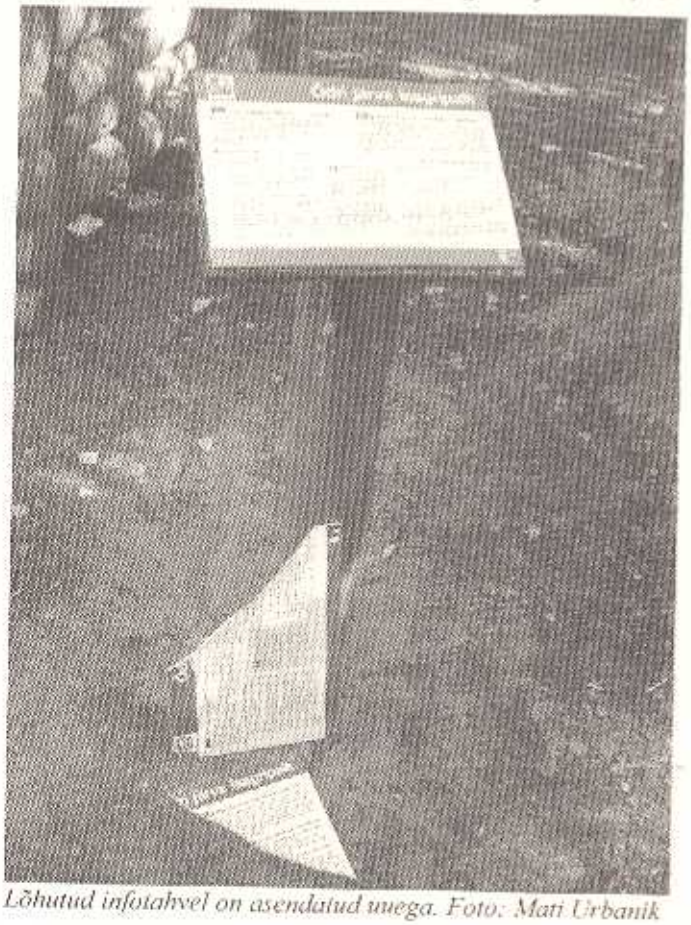

Lõhutud infotahvel on asendatud uuega. Foto: Mati Urbanik

Sõelapõhjaks lastud piiriviit. Foto: Mati Urbanik

ühe varjualuse puhul olid kuivad lõkkepuud puutumata, aga varjualune lõhutud küttepuudeks. Augustis langes tuleroaks veel kolmaski puude varjualune. Augustis varastati ka üks lõkkegarnituur.

Infotahvleid oli lõhutud või rikutud 12 korral. 5 korral oli lõhutud tõkkepuid või teetõkiseid, 8 korral matkaradade suunaviitasid, 12 korral oleme avastanud väiksemates kogustes metsa alla või lõkkekoha lähedusse poetatud prügi (väike kogus on meie jaoks kuni 200 l), mõned korrad tuli puhkajaid ja pidutsejaid korrale kutsuda kas siis liiga valju muusika või muu kaaskodanike häiriva käitumise puhul. Ühe kamba maharahustamiseks pidime paluma ka politsei abi.

Mati Urbanik
loodusvaht

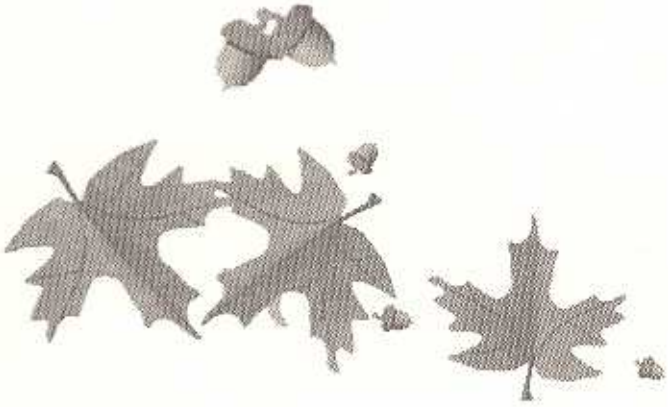

TARUPETTÄI
KARULA RAHVUSPARGI INFOLEHT

RMK Karula teabepunkt avatud K–R: 10-16

Ähijärve kontor avatud E-R: 9-16

Aadress:
Ähijärve küla, Antsla vald, 66420 Võrumaa.

Tel/faks 782 8350

www.karularahvuspark.ee
www.keskkonnaamet.ee

loodusvaht 529 0388

teabespetsialist 782 8350 ja 5304 3504

maahoolduse spetsialist 5340 8012

looduskasutuse spetsialist 516 1479

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

KAASTÖID JÄRGMISESSE INFOLEHTE OOTAME KUNI 20.nov. 2009

Na oleva nõidunu tõse ärä. Pruutpaari konnas ja linnukõistes. Kel tõse pääle südä täüs ollu. Mu esä rääkse nii. Et karjusse om ollu mõtsan ja unt om tullu kar'a manu. Karjapoiss söönu leiba ja olnu väikene väitsekene käen. Unt istunu sääl manu ja tahtse leibä. Ja poiss visanu leiba ja kõgen väitsegä. Väitsekene vast kogemata pässi valla. Sis om tuu unt saanu inimeses. Ma ei tiiä, kas ta om sääl kottal saanu inimeses. Karjapoiss saanu oma väitsekese kätte.

Rääkis Miili Simmul 1973.aastal.

Toimetamisi keskkonnahariduse vallas

Kevadisel perioodil osales õueõppes Karula rahvuspargis ligikaudu 390 õpilast koos õpetajatega. Neid programme viisid läbi nii kohalikud giidid Mati Urbanik, Lilian Freiberg, Mats Meriste kui Keskkonnaameti keskkonnahariduse spetsialist Ülo Roop.
Nimetatud loodushariduse kujundajate ning RMK loodushariduse spetsialisti Helina Tammemäe, Olivia Tilli ja RMK Haanja-Karula puhkeala juhataja Tarmo Denksi osalusel toimus 17. augustil nõupidamine Karula rahvuspargi looduskeskuses Ähijärvel. Tehti kokkuvõtteid kevadistest programmidest ning arutati koostöövõimalusi edaspidiseks.
19. ja 20. augustil toimus Keskkonnaameti korraldatud keskkonna-hariduslik koolitus Puhja Gümnaasiumi õpetajatele. Viidi läbi erinevaid meeli kaasavaid ülesandeid Ähijärve teerajal, täideti töölehti ning vaadati filmi. Jüri Drenkhani juhendamisel tutvuti Karula vaatamis-väärsustega ning Mati Urbanik viis läbi Ühiseluliste putukate programmi.
Sügisesed programmid on täies hoos niikaua, kuni huvilisi jätkub. Karula rahvuspargis ning mujal pakutavate loodusharidusprogrammide kohta saab infot kodulehtedelt www.keskkonnaharidus.ee ja www.rmk.ee.

Ülo Roop
Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni
keskkonnahariduse spetsialist

Karula rahvuspargi loodusmaja ning seminariruumi kasutamisest

Loodushariduse, keskkonnaseire ning keskkonnauuringute läbiviimiseks Karula rahvuspargis pakub Keskkonnaamet tasuta majutuse võimalust Ähijärvel asuvas loodusmajas.
Maja võivad broneerida avalikud haridusasutused, ülikoolid, mittetulundusühingud, mille põhikirjaline eesmärk on looduskaitse või loodushariduse andmine, teadusasutused, riigiasutused ja muuseumid. Karula rahvuspargi loodusmajas on 30 magamiskohta: viis kahekohalist WC ja duširuumiga tuba alumisel ning suuremad toad ülemisel korrusel. Kasutada võib ka hästivarustatud kööki, suurt söögituba ning saunaruume keldrikorrusel. Olemas on ka suitsusaun.
Samadel tingimustel võib kasutada Ähijärvel asuvas kontorihoones olevat 40 kohalist seminariruumi. Ruum on varustatud Karula rahvusparki tutvustava püsieksositsiooni, videoprojektori, DVD-mängija, VHS-videokasseti mängija ning slaidiesitlusmasinaga. Olemas on arvuti ning internetiühendus.
Ruumide broneeringuid saab teha ürituste raames, mis toetavad loodushariduse andmist, keskkonnaseirete tegemist, kohalikku kultuuripärandit ning keskkonnakaitset. Loodusmaja ning seminariruumi kasutajaga sõlmitakse tasuta vara kasutamise leping. Infot saab Keskkonnaameti keskkonnahariduse spetsialistilt **Ülo Roobilt** telefonil 525 1552, tavatelefonilt 782 8353, e-mail aadressilt ylo.roop@keskkonnaamet.ee või www.keskkonnaamet.ee/broneering.

Ülo Roop
Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni
keskkonnahariduse spetsialist

„Tarupettäi" on koostanud ja toimetanud: Pille Tomson, Ülo Roop, Mati Urbanik, Henno Peegel, Tarmo Denks, Kaidi Jõesalu ja Olivia Till.
Kujundus: Olivia Till.